

Pen en papier

“Ik probeer mijn pen”. Zo luidt menige aan het papier toevertrouwde zin, het resultaat van het testen van de pen. Als vroeger iemand zijn ganzenveer bij sneed alvorens die in de galnoteninkt te dopen, dan probeerde hij zijn pen eerst uit op een kladpapier of vloeiblad. Een “probatio pennae” noemt men zo’n pentest.

Ook in Nederweerder archieven komt men van die penprobeersels tegen. In de collecties van de Stichting Geschiedschrijving Nederweert worden enkele mooie voorbeelden bewaard. Van de hand van Laurins Knapen uit Kraan is het volgende versje. Het is de klassieke verzuchting van een schrijver die niet content is met zijn schrijfsel:

Nederweert den 23 iulie 1832.

*Laurins Knapen heft dit geschreven,
het besten is in de pen gebleven,
hei het der wat beter uit gegán,
dan zou het wat beter op pampers
staen.*

Diezelfde Knapen vertrouwde in een mengsel van Nederlands en dialect dit rijmpje aan het papier toe:

*Den arent sat op het velt,
dar telden hei sin gelt,
hei voelden in sin zak,
of dar gen gelt mer in en stak.*

Vrij vertaald: ‘De arend zat op het veld, daar telde hij zijn geld, hij voelde in zijn zak, of daar soms nog geld in stak’. Ook godsvruchtige uitroepen (zoals: *Looft Got boven al*) komen legio voor. Op de binnenkaft van een studieboek uit 1790 staat een soort bezweringsformule: *Van gen helssche kragten sal se overwonnen worden* (‘geen enkele helse kracht zal hen kunnen overwinnen’).

Een romantisch karakter heeft een penprobeersel van Hendrick Trouwen. Rond 1810 schreef deze verliefde jongeman over zichzelf en zijn verloofde: *Henricus Trouwen en Engel van Goer hebben beloften aen malkaende gedaen op haer consense beij zon en maen en het vier*

De Nederweerder gemeentesecretaris Anthonius Luijten versierde in 1629 de beginletter B op de titelpagina van het door hem aangelegd ‘Boenderboek’ met een bebaarde figuur. Men zou het de oudste cartoon uit Nederweert mogen noemen.

(foto: Alfons Bruekers)

mememt Laus Dyo. Dat wil zeggen: ‘Henricus Trouwen en Angelina van Goor hebben elkaar huwelijksbeloften gedaan onder toezien van de zon, de maan en het firmament. Eer aan God’. Helaas voor Trouwen waren de sterren hem toch niet zo gunstig gezind; Angelina trouwde in 1812 met een andere minnaar, Peter Caris genaamd.

Ook toekomstvoorspellingen waren populair als penprobeersel. Zo keek Henricus Trouwen tegen zijn leven aan: *Mijen vader die hebben mij gesijdt dat ick wael sou leeven dan sou ick ruijter werd en reijden op een peert met overgulden sweert en roijden pluim aen den hoet gelijk den kooninck*. In modern Nederlands: ‘Mijn vader heeft me voorspeld dat ik een goed leven zal hebben, dat ik ruiter zal worden met een goudvergulde zwaard en rode pluim aan mijn helm, net zoals de koning’.

Kwam Trouwen’s toekomstvoorspelling uit? Daarover meer in een van de volgende afleveringen!

Alfons Bruekers